

1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНА

1.1. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Просторни план јединице локалне самоуправе Куршумлија (у даљем тексту ППЈЛС) израђује се за подручје истоимене општине, Општине Куршумлија, у свему према Закону о територијалној организацији Републике Србије (Службени гласник РС 129/07). Општина се налази у статистичком региону Јужне и Источне Србије и припада Топличком округу. Општина се граничи са општином Блаце на северу, источно је општина Прокупље, југоисточно су општине Бојник и Медвеђа, јужно је општина Подујево (АП Косово и Метохија), западно општина Лепосавић (АП Косово и Метохија) и северозападно општина Брус. Јужна и југозападна граница у дужини од 105 km поклапа се са природном и политичко-административном границом Средишње Србије и Косова и Метохије.

Територија јединице локалне самоуправе (општине) Куршумлија простира се на површини од 952 км², на којој је према последњем попису из 2011. године живело 19.011 становника¹. Положај општине Куршумлија одређен је координатама између 42° 52' 00" и 43° 16' 27" северне географске ширине и 20° 55' 50" и 21° 29' 56" источне географске дужине.

1.1.1. ПРАВНИ ОСНОВ

Правни основ за израду Просторног плана јединице локалне самоуправе представљају:

1. Закон о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", бр. 72/2009, 81/2009 - испр., 64/2010 - одлука УС, 24/2011, 121/2012, 42/2013 - одлука УС, 50/2013 - одлука УС, 98/2013 - одлука УС, 132/2014 и 145/2014), којим је прописана израда Просторног плана за територију општине;
2. Правилник о садржини, начину и поступку израде планских докумената ("Служ. Гл. РС" бр. 31/10, 69/10, 16/11).

На предлог Општинског већа општине Куршумлија, на седници одржаној 27. 11. 2009. године Скупштина општине Куршумлија донела је Одлуку о изради просторног плана јединице локалне самоуправе Куршумлија. Одлука је донета на основу Члана 35., Став 9., и Члана 46. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС“ бр. 72/09), Члана 35., Став 1., Тачка 5. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник РС“ бр. 129/07) и Члана 41. Статута општине Куршумлија („Службени лист општине Куршумлија“ бр. 22/08).

Концепт ППЈЛС Куршумлија је прихваћен уз примедбе на Комисији за планове општине Куршумлија 26.07.2012. године. На основу тога приступило се изради нацрта плана.

Нацрт ППЈЛС Куршумлија усвојен је на Комисији за планове општине Куршумлија 18.02.2014. године. На основу тога нацрт плана је послат на јавни увид 26.07.2014. године, који обављен у законском року од 30 дана. Током јавног увида, 06.08.2014. године одржана је јавна презентација плана. По обављеном јавном увиду, 02.09.2014. године одржане су јавна и затворена седница Комисије за планове општине Куршумлија. На затвореној седници прихваћен је Нацрт уз примедбе и упућен у даљу процедуру.

Седница Комисије за планове Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре Републике Србије одржана је 28.01.2015. године. На основу Извештаја комисије, Одговора на примедбе и сугестија из Извештаја и поступања по примедбама и сугестијама обрађивача, Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре дало је сагласност на нацрт Плана 16.03.2015. године.

Предлог ППЈЛС Куршумлија усвојен је на седници скупштине општине Куршумлија 24.04.2015. године, а Одлука о доношењу Просторног плана јединице локалне самоуправе Куршумлија (бр. I-02-86) је објављена у „Службеном листу општине Куршумлија“ бр. 6/2015, дана 27.04.2015. године.

1.1.2. ОБУХВАТ ПЛАНА

Општина Куршумлија налази се у јужном делу Србије, у горњем сливу реке Топлице и њених притока Косанице и Бањске. Општину заокружују планина Копаоник на западу и Радан планина на истоку. Југозападна граница према АП

Косово и Метохија у дужини од 105 km поклапа се са природном границом између сливова река Јужне Мораве и Ибра. На датом развоју постоје два важна превоја: Мердаре и Преполоца.

Најнижа тачка општине је у долини реке Топлице, на граници општине као општини Прокупље, на приближно 295 метара надморске висине (к.о. Доње Точане), а највиша тачка је врх Пилатовица на планини Копаоник, на граници са општином Подујево, на 1.703 метра надморске висине (к.о. Штава).

Положај општине Куршумлија у склопу Србије није повољан, будући да је општина периферно смештена. Међутим, географско-саобраћајни положај општине Куршумлија је повољан, будући да је смештена на важном прометном правцу Ниш - Приштина - Пећ, који чине државни пут I реда и магистрална железничка пруга. Овај путни правац је део међународног пута европског значаја Е-80, а у важећем Просторном плану Републике Србије је због свог значаја означен као приоритет². Поред тога, важним путним правцем, преко Блаца, општина Куршумлија је повезана са Брусом, Крушевцем и, даље, Београдом.

Општина Куршумлија територијално организована је у 90 насеља, која се простиру на 95 катастарских општина:

Таблица 1.1.: Списак катастарских општина на подручју општине Куршумлија са припадајућим површинама

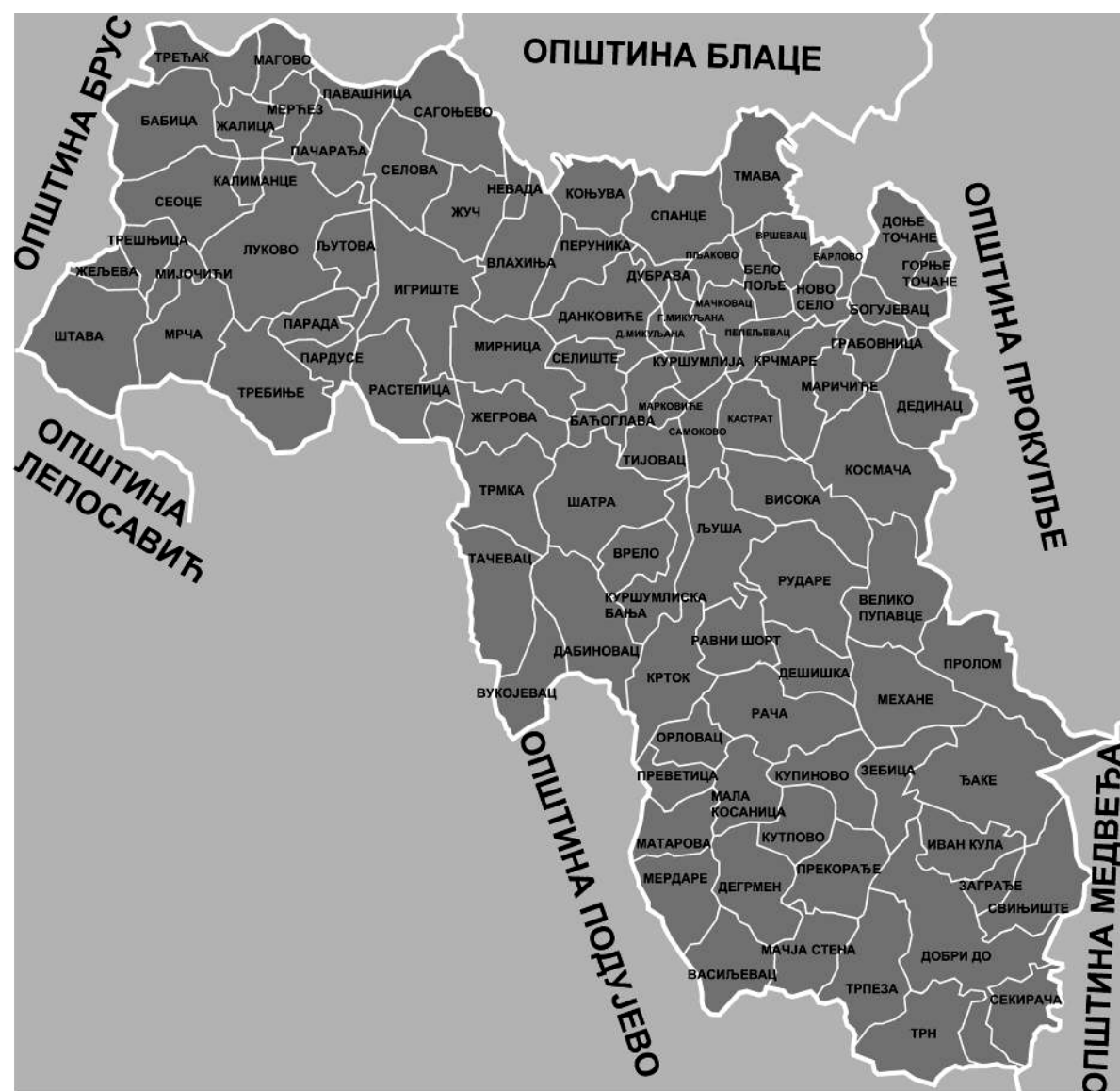
СПИСАК КАТАСТАРСКИХ ОПШТИНА СА ПОВРШИНАМА					
Бр.	катастарска општ.	Површина к.о. (у ha)	Бр.	Катастарска општ.	Површина к.о. (у ha)
1	Бабица	1516.6151	49	Маричиће	604.7664
2	Барлово	257.7096	50	Марковиће	483.7315
3	Баћоглава	756.0771	51	Матарова	150.3512
4	Бело Поље	474.0877	52	Мачја Стена	739.6479
5	Богужевац	345.0965	53	Мачковац	883.7905
6	Васиљевац	1000.4514	54	Мердаре	541.5081
7	Велико Пулавце	1536.2611	55	Мерћез	1018.2147
8	Висока	1499.2917	56	Механе	527.9854
9	Влахиња	1363.1708	57	Мијочићи	1743.5983
10	Врело	692.7155	58	Мирница	302.4298
11	Вршевац	679.2453	59	Мрче	1624.5585
12	Вукојевац	885.7728	60	Невада	1255.9678
13	Горња Микуљана	231.3133	61	Ново Село	247.4209
14	Горње Точане	231.2144	62	Орловац	464.7048
15	Грабовница	239.1000	63	Паваштица	627.1916
16	Дабиновац	1654.9511	64	Парада	611.9548
17	Данковиће	1371.0093	65	Пардусе	514.9901
18	Дегрмен	1287.2543	66	Пачарађа	531.1884
19	Дединац	1354.1043	67	Пепељевац	859.9563
20	Дешишка	788.5136	68	Перуника	202.2134
21	Добри До	2730.3545	69	Пљаково	828.1495
22	Доња Микуљана	127.3749	70	Преветица	358.0162
23	Доње Точане	1231.5899	71	Прекорађе	461.6498
24	Дубрава	364.1786	72	Пролом	1159.6254
25	Ђаке	2228.5072	73	Равни Шорт	1810.1993
26	Жалица	521.1958	74	Растелица	851.1617
27	Жељева	1077.3834	75	Рача	1277.4346
28	Жегрова	246.0655	76	Рударе	1632.2422
29	Жуч	1013.9653	77	Сагоњево	1722.8034
30	Заграђе	380.3388	78	Самоково	1603.7704

² Према важећем Просторном плану Републике Србије (ППРС) већ се у првој реченици основног текста наводи да „Република Србија има повољан саобраћајно-географски положај“ и да се она налази „на раскрсници путева према Централној Европи - Подунављу, Медитерану - Јужном Јадрану и Алпима“, чиме се јасно повезује питање повољног географског положаја са положајем на важном међународном путном правцу. Како је према ППРС-у „[И]нфраструктура један од основних инструмената повезивања и интеграције у шире окружење“, то је велика повољност за општину Куршумлија, која се налази на једном таквом правцу, тачније на путу Е-80.

¹ Према документу *Први резултати пописа 2011.*, Републички завод за статистику РС.

31	Зебица	921.5333	79	Свињиште	648.6125
32	Иван Кула	943.8066	80	Секирача	1318.8523
33	Игриште	2071.0192	81	Селиште	892.6283
34	Калиманце	336.6219	82	Селова	532.9307
35	Кастрат	702.168	83	Сеоце	1069.1292
36	Коњува	933.3172	84	Спанце	1418.0048
37	Космача	2054.1138	85	Тачевац	1350.5425
38	Крток	1279.198	86	Тијовац	1474.9057
39	Крчмаре	1128.1246	87	Тмава	544.1296
40	Купиново	986.785	88	Требиње	1337.1326
41	Куршумлија	1140.0063	89	Трећак	1784.6785
42	Куршумлијска Бања	776.9461	90	Трешњица	937.3939
43	Кутлово	662.0943	91	Трмка	452.1466
44	Луково	2551.5812	92	Трн	1565.4741
45	Љутова	713.2251	93	Трпеза	1413.7552
46	Љуша	1444.2005	94	Шатра	1429.1744
47	Магово	771.4924	95	Штава	1856.6213
48	Мала Косаница	1654.9511		УКУПНО	95207.6882

Слика 1.1.: Граница територије општине Куршумлија са припадајућим катастарским општинама

1.1.3. ПЛАНСКИ ОСНОВ

1.1.3.1.1. Просторни план Републике Србије 2010-2020.

Према Просторном плану Републике Србије 2010-2020. (у даљем тексту: ППРС), а у складу са својим положајем и другим одликама, општина Куршумлија припада регији Јужне Србије. Јужна Србија је у ППРС-у описана као „простор најсложенијих социјалних проблема, знатно расцепкан и недовољно интегрисан у укупан простор Републике Србије“, који стога захтева „посебне програме и пројекте регионалног развоја који ће ојачати економске активности и усмерити их ка унапређеном моделу економске и социјалне повезаности“. Као важан циљ наглашава се и јачање система социјалне инфраструктуре. Пре свим показатељима наведеним у ППРС-у општина Куршумлија спада у само зачеље међу општинама Јужне Србије - просечна старост становништва, број спонтано напуштених насеља, величина насеља, број социјалних поља са најнижим вредностима интервала итд. Стога дате планске мере ППРС-а у потпуности одговарају потребама општине.

За општину Куршумлија нарочито се наглашава значај развоја целог подручја око будућег резервата природе планина Радан и Соколовица са Ђавољом Вароши може да помогне у решавању судбине становника захваћених општина, међу којима је и Куршумлија.

У ППРС-у се у оквиру области туризма посебно наводи развој бањских туристичких центара, а како општина Куршумлија на свом простору поседује три бање (Пролом, Луковска и Куршумлијска) мере ППРС-а у датој области имају значај при њеног планском развоју. Наглашава се стварање туристичких кластера у циљу стварања обједињене туристичке понуде, где би се дате бање са другим туристички значајним подручја општине (Радан планина, Ђавоља Варош) укључиле у кластер југоисточне Србије.

Општина Куршумлија на рефералним картама

Према рефералној карти 1. „Коришћење земљишта и функционална урбана подручја“ општина Куршумлија спада у неразвијене општине у Републици. Општина припада функционалном подручју града Ниша, које је међународног значаја, али се Куршумлија налази на ободу датог подручја, што је неповољно. Повољна околност је положај града на развојној осовини II ранга у Републици, која спаја Ниш са Приштином.

У области коришћења земљишта општина Куршумлија припада Топличком округу, кога одликује висок удео шумског земљишта (значајно више од просека Републике), мањи удео пољопривредног земљишта и сасвим мали удели изграђеног и водног земљишта.

Према рефералној карти 2. „Мрежа урбаних центара и регионална организација“ општина Куршумлија је означена као демографски крајње угрожено подручје, што је најнеповољнија ознака по подели општина у Србији према демографском ресурсу. Град Куршумлија је означен као мањи урбани центар, који припада функционалном подручју Ниша.

Према рефералној карти 3. „Транспортна инфраструктура и електронска комуникациона мрежа и опрема“ кроз општину Куршумлија пролазе два правца на траси Ниш - Приштина од већег значаја - државни пут I реда и регионална железничка пруга. Као важна планска мера предвиђа се изградња аутопута на истој траси.

Према рефералној карти 4. „Енергетска и водопривредна инфраструктура“ планира се значајно унапређење дате инфраструктуре на подручју Куршумлије. Потребно је изградити магистрални гасовод од Ниша ка Приштини. Такође су поред једне постојеће акумулације (Селова) планиране још четири нове акумулације на подручју Општине. Од њих акумулација „Зебице“ на реци Малој Косаници код истоименог села је означена као приоритет у ППРС-у. Такође, подручје општине је већим делом означено као подручје богато површинским водама, што је посебна погодност у иначе водом оскуднијој Јужној Србији.

Према рефералној карти 5. „Туризам и заштита животне средине, природног и културног наслеђа“ за подручје општине Куршумлија предвиђен је читав низ планских мера.

На пољу заштите природне средине предвиђа се стварање новог подручја под заштитом на подручју планина Радан и Соколовице (EMERALD подручје) са посебном вредним локалитетом Ђавоље Вароши (предложено за упис на листу светске баштине УНЕСКО-а). Већи део (рурални) општине је одређен као подручје квалитетне животне средине. Као посебни ризици на више места у оквиру општине постоје подручја ексцесивне ерозије, за шта су ППРС-ом превиђене одговарајуће планске мере заштите.

На пољу заштите културног наслеђа важно је Културно подручје Топлице, које у оквиру општине Куршумлија укључује град Куршумлију и непосредно окружење.

Општина Куршумлија има велике погодности за развој туризма, а што је приказано и на одговарајућој карти у оквиру ППРС-а. Према подели Републике Србије на туристичке кластере општина је подељена на западну целину у оквиру Средишње и Западне Србије и источну целину у оквиру Југоисточне Србије. Западна целина (укључив и Куршумлијску и Луковску бању) уже припада туристичкој регији Копаоника са комплетном туристичком понудом, док се источни део са Пролом Бањом и Ђаволом Вароши припада регији Радана, као новопланираног туристичког одређишта у Србији.

1.1.3.2. Обавезе, услови и смернице из планских докумената вишег реда

Плански документи вишег реда обухватају:

1. Регионални просторни план за подручје Нишавског, Топличког и Пиротског управног округа,
2. Просторни план подручја посебне намене слива акумулације Селова,
3. Просторни план подручја посебне намене Радан планине.

1.1.3.2.1. Извод из Регионалног просторног плана за подручје Нишавског, Топличког и Пиротског управног округа

Уредба о утврђивању Регионалног просторног плана (РПП) за подручје Нишавског, Топличког и Пиротског управног округа објављена је у службеном гласнику бр.1/2013.

На основу пројекције становништва очекује се наставак тренда смањења броја становника на подручју целокупног Просторног плана, самим тим и на територији општине Куршумлија. У апсолутном износу број становника ће се смањити са 21.608 (2002.) на 19.528 до 2015.године (-9.6%), односно на 18.725 до 2020. године (-13.3%).

На пољу саобраћајне инфраструктуре План претпоставља подизање квантитета и квалитета путне мреже, применом следећих решења:

- Израдом планске и пројектне документације за део аутопута Е-80 (Ниш – Прокупље – Куршумлија),
- Модернизацијом и електрификацијом пруге (Ниш)-Дољевац-Кастрат- Косово поље,
- Изградњом неизграђених и непроходних деоница са савременим коловозом на путном правцу бившег ДП II реда бр.222 у зони Радан планине,
- Реконструкцијом и изградњом локалне путне мреже у циљу повећања саобраћајне доступности и повезаности насеља међусобно, са микроразвојним центрима на руралном подручју, субопштинским центрима, односно општинским и регионалним центрима, као и повезивања са зонама туристичког развоја.

Коришћење вода на подручју општине Куршумлија у планском периоду ослањаће се на рационализацију потрошње висококвалитетне воде за пиће и оријентацију индустрије на снабдевање из водотокова, градњу водопривредне инфраструктуре и каналисање, као и уређење водотокова:

- Реализацијом изградње две планиране акумулације: Селова на реци Топлици (у изградњи, кључна за слабдевање водом ширег подручја) и Зебице на Великој Косаници(приоритет до 2021. године),
- Изградњом система за одвођење употребљених и атмосферских вода, тј. канализације и постројења за пречишћавање отпадних вода,
- Извођењем радова на регулацији водотока и за заштиту од поплава стамбених објеката и саобраћајнице Куршумлија-Куршумлијска Бања, саобраћајнице Пепељевац-Грабовница-Товрљане, на реци Бањској у насељима Куршумлијска Бања и Тијовац, и реци Косаници у насељима Рударе, Рача, и Мала Косаница.
- Активним мерама за заштиту од поплава на реци Топлици.

На пољу електроенергетске инфраструктуре у циљу сигурног, квалитетног и економичног снабдевања електричном енергијом потрошача на подручју општине Куршумлија планира се изградња далековода 110 kV од Ниша до Куршумлије и изградња 18 мини хидроелектрана укупне инстал. снаге 20.560 kWh.

Регионални план предвиђа градњу крака магистралног гасовода МГ-11-02 ка Блаци, Куршумлији и Косову, на ком ће бити изграђена ГМРС „Куршумлија“ за снабдевање гасом потрошача на територији те општине.

Телекомуникациона инфраструктура- На подручју општине евидентирано је 25 комуникација које опслужују преко 10.000 телефонских претплатника. Планирана је и градња нових оптичких каблова укупне дужине 122 km. У наредном периоду треба очекивати даљи пораст тражње мобилних услуга, значајан развој видео услуга и повећање удела мобилног Интернета и свих његових пратећих услуга.

У области управљања комуналним отпадом предвиђа се систематско затварање, ремедијација и рекултивација постојећих општинских депонија и изградња 1 трансфер станице на територији општине Куршумлија.

На пољу заштићених природних и културних добара на подручју општине Куршумлија уочава се низ потенцијала везаних за подручје општине на датом пољу и њему блиском пољу туризма:

- постојање неколико важних места са значајним природним добрима (Ђавоља Варош и Храст цара Лазара у с. Данковиће) и вредним културним добрима (град Куршумлија - Цркве св. Николе и св. Богородице);
- Град Куршумлија је означен као културно подручје III реда;
- повезивање три бање (Пролом, Луковска и Куршумлијска бања) као туристичка средишта са представљањем и промоцијом природних и културних добара куршумлијског краја;
- Као посебно вредан потенцијал даје се и образовање три „културне стазе“, као посебне понуде на пољу туризма, путем којих би се повезале важне културно-историјске тачке на ширем простору Србије. Кроз општину Куршумлија пролазе све три новопланиране стазе: пут римских царева, стаза српских средњовековних манатстира и манастирска рута.

Као битна област у развоју подручја јесте развој мреже насеља, где је:

- Куршумлија убројана као општински центар I реда;
- куршумлијска села Луково, Жуч, Куршумлијска Бања, Рача, Добри До и Грабовица као центри заједнице насеља;
- куршумлијска села Мерђез, Спанце, Барлово, Рударе, Иван Кула и Дегрмен као насеља са ограниченим степеном централитета;
- куршумлијска насеља Пролом бања, Луковска бања, Куршумлијска бања као центри специјалне намене;
- у последњој хијерархијској равни су сва остала примарна сеоска насеља - око 3/4 свих насеља у општини Куршумлија.

Планирани развој мреже насеља јесте најпогоднији инструмент имплементације модела која се даје Регионалним планом. Он се заснива на стварању децентрализоване концентрације, тј. примени „концепта центара заједница насеља – нуклеуса социо-економске трансформације руралних и слабо урбанизованих делова региона“ са развијеном јавно-социјалном инфраструктуром и нуклеусима производних делатностима и услуга са ослоном на природним ресурсима из непосредног, њима зависног окружења

Планским решењем дате су и основе коришћења и основне намене земљишта, где се главне промене заснивају на:

- Променама у намени површина путем претварања пољопривредног и шумског у неплодно, највише изградњом планираних акумулација, инфраструктурних коридора и објеката, а једна од три општине са посебно наглашеним променама је управо Куршумлија;
- Површине под шумама ће се повећати у сливовима постојећих и планираних акумулација, на пољопривредном земљишту лошијег бонитета, а посебно на просторима захваћених ерозијом.

1.1.3.2.2. Просторни план подручја посебне намене слива акумулације Селова

Просторни план подручја посебне намене (ППППН) слива акумулације Селова ради се од 09.06.2011., када је донета одлука о изради плана. Она је заснована на мерама спровођења Просторног плана Републике и регионалног просторног плана. Израда плана је у току.

ППППН Селова обухвата простор површине око 493 km² на подручју општина Куршумлија и Брус. Највећи део западног дела општине Куршумлије је у обухвату ПППН Селова, чије се одредбе и смернице овог плана постављају као важан елемент будућег развоја општине.

Основна намена планиране акумулације (језера) Селова је очување воденог ресурса реке Топлице у горње делу тока и њено коришћење за потребе водоснабдевања значајног дела Јужне Србије. Као остале планиране намене од већег значаја наведене су: а остале намене су: заштита од поплава, заустављање наноса, производња хидроенергије, узгој риба, туризам, привођење култури спрудова у кориту реке Топлице.

На основу тога утврђена је и основна сврха ППППН Селова – утврђивање режима и услова коришћења, организације, уређења и заштите простора на планском подручју. С тим у вези, поред израде самог плана, израђен је и пропратни „Елаборат о зонама санитарне заштите изворишта водоснабдевања акумулације „Селова“. Основни циљ израде елабората је тачно одређење зона санитарне заштите акумулације површинских вода. На основу разраде у елаборату одређене су две зоне санитарне заштите акумулације (I и II зона). I зона заштите је површине 2,6 km² и обухвата простор строге заштите са забраном изградње нових и легализације постојећих објеката и постројења који нису у функцији водопривреде, чувања и одржавања објеката бране и акумулације. У зони II акумулације „Селова“ (површине око 11,13 km²), успоставља се режим контролисаног коришћења простора и сталног санитарног надзора са забраном изградње објеката који угрожавају здравственој исправности воде на изворишту.

Поред наведених мера везаних за питање водоснабдевања и санитарне заштите важне мере су везане за промене у мрежи насеља. Као важна мера јесте потапање села Мерћез, као некадашњег средишта окупљања насеља Горње Топлице и важног саобраћајног чворишта овог краја. Поред тога планирано је и потапање више сеоских заселака и сеоских гробља у оквиру насеља Мерћез, Селова и Пачарађа.

У случају остале инфраструктуре највише измена је везано за саобраћај. Постојећи општински путеви I реда 3 и 4 се делом измештају због образовања језера и потребе за строжијом заштитом његовог непосредног окружења (I зона санитарне заштите). Део нове деонице обилазнице око језера селова је у оквиру општине Брус, док је остали део у општини Куршумлија, са ознаком Општински пут I реда 3, трасиран нешто даље од самог језера, кроз насеља северно од њега (Павашница, Магово). Такође, деоница Општинског пута I реда 4, у делу кроз К.О. Мерћез се издиже на вишу коту услед потапања постепене деонице. Уз само језеро, са његове северне стране планирана је изградња нове сервисне саобраћајнице језера.

Смернице за спровођење ППППН Селова:

1. За подручје општине Куршумлија које је у обухвату плана ППППН се спроводи индиректно, тј. применом и разрадом планских решења ППППН-а у просторном плану јединице локалне самоуправе Куршумлија;
2. У случају спровођења ППППН Селова кроз друге просторне и урбанистичке планове, урбанистичко-техничку документацију и програме за подручје општине Куршумлија предвиђено је доношење следећих урбанистичких планова до 2017. године:
 - План генералне регулације за Луковску Бању;
 - План детаљне регулације за новоформиране делове грађевинских подручја насеља Мерћез и Пачарађа;
 - План детаљне регулације за комплекс постројења за пречишћавање воде "Селова";
 - План детаљне регулације за коридор магистралног ценовода;
 - План детаљне регулације обилазне деонице општинског пута (некада Државни пут II реда број 218) са северне стране акумулације "Селова", који повезује насеља Селову и Магово;
 - План детаљне регулације приступне саобраћајнице од станице км 143+262 на општинском путу (некада Државни пут II реда број 218) код насеља Селова, до подбранског платоа на десној обали Топлице;
 - План детаљне регулације за планиране линијске и комуналне инфраструктурне системе за које је потребно утврђивање јавног интереса;
 - Плана детаљне регулације за потребе изградње објеката хидроелектрана, малих хидроелектрана, ветрогенератора и соларних фотонапонских постројења (соларних електрана), постројења за биомасу као и за мале хидроелектране уколико су снаге веће од 1,0 MW, осим у случајевима када има довољно елемената за директно спровођење из овог Просторног плана. Дефинисати правила уређења и грађења као и неопходне мере заштите животне средине, диспозицију објеката за производњу енергије из обновљивих извора као и место прикључка на електроенергетски систем Републике;
 - Плана детаљне регулације за потребе изградње објеката трафостаница 110/x kV и 35/10 kV. Дефинисати правила уређења и грађења као и неопходне мере заштите животне средине, диспозицију објеката за трансформацију електричне енергије као и место прикључења на електроенергетски систем Републике;
 - Плана детаљне регулације за потребе изградње објеката далековода напонског нивоа 110 kV и 35 kV. Дефинисати правила уређења и грађења као и неопходне мере заштите животне средине, утврдити тачну трасу стубова и објеката далековода за пренос електричне енергије као и место прикључења на електроенергетски систем Републике;
 - Урбанистички пројекат за локације за изградњу објеката за производњу енергије из обновљивих извора, осим оних за које је дефинисана разрада плановима детаљне регулације.

1.1.3.2.3. Извод из нацрта Просторног плана подручја посебне намене Радан планине

Просторни план подручја посебне намене (ППППН) Радан планине ради се од 13.05.2010., када је донета одлука о изради плана. Она је заснована на мерама спровођења Просторног плана Републике и регионалног просторног плана. План је донет посебном уредбом 2014. године („Службени гласник РС“, број 110/14).

Као једна од обавеза спровођења ППРС-а наведена је и израда планова подручја посебне намене за целине са датим потребама, који до тренутка доношења ППРС-а нису биле плански обухваћене претходним плановима. На основу тога предвиђена и израда Просторног плана подручја посебне намене Радан планине (у даљем тексту: ППППН). Израда датог плана је започета по доношењу ППРС-а и до овог тренутка у току је јавни увид у Нацрт просторног плана.

Подручје ППППН-а простира се на деловима територија општина Бојник, Лебане и Медвеђа (Јабланички управни округ), Прокупље и Куршумлија (Топлички управни округ). Обухвата 34 целе катастарске општине и 35 статистичких насеља у којима живи око 4.000 становника. Подручје ППППН-а се налази у средишњем делу јужне Србије. У физичко-географском смислу обухвата брдско-планинско подручје делова горњих сливова Топлице, Пусте реке и Јабланице, са планинским масивима окупљеним око Радан планине и припадајућим долинама по ободу, на надморским висинама од око 280 m источно од Брестовца до 1408 m на врху Шопот на планини Радан. Од посебно вредних локалитета са природним и створеним вредностима потребно је истаћи Ђаволу Варош, Царичин Град и Пролом бању. Два од дата три локалитета се налазе у оквиру куршумлијске општине.

На основу тога предложена су **планска решења**, која се заснивају на следећим мерама:

1. Заштита природе и предеоних вредности кроз формирање мреже заштићених и еколошки значајних подручја:
 - Планом се предвиђа проширење СП „Ђавоља варош“ на површини од око 11 km² до доношења новог акта, односно уредбе Владе о проглашењу на увећаној површини,
 - Заштићено подручје „Радан“, се плански предвиђа на површини око 226 km² до доношења акта, односно уредбе Владе о његовом проглашењу за предео изузетних одлика,
 - Просторним планом се успостављају зоне са режимима заштите унутар и ван заштићених подручја Радан планине, успостављају режими заштите природе и предвиђа се очување карактера и разноврсности предела.
2. Заштита културних добара, кроз спровођење заштите и уређења заштићеног некатегорисаног КД „Иван Кула“.
 - Заштићено добро „Иван кула“ штитиће се, уређивати и културолошки користити у складу са Законом о културним добрима и Законом и заштити природе. Заштићену околину добра чиниће део Заштићеног подручја „Радан“ – локалитет „Кула – Заграђе“ у зони са режимом заштите II степена.
 - Планом се предвиђа и заштита и уређење евидентираних добра народног градитељства и КД под предходном заштитом.
3. Заштита и одрживо коришћење вода и развој водопривредне инфраструктуре, кроз развој делова подсистема у саставу система вишег реда.
 - Планирана је чеона вишенаменска акумулација регионалног значаја „Зебице“, на Великој Косаници, која ће постати део Јужноморавског речног система, као важан део Топличког подсистема, у оквиру Доње-јужноморавског регионалног система за снабдевање водом највишег квалитета.

Одређују се остале посебне намене и њихов утицај на развој појединих области.

Нацртом ППППН-а се на крају даје предлог спровођења плана путем:

- Урбанистичких планова:
 - Планом генералне регулације - ПГР „Пролом Бања“ и ПГР за скијалиште и пратеће садржаје „Ски стадион Магаш“;
 - Планом детаљне регулације - ПДР „Ђавоља Варош“;
 - Другим просторним планом - ППППН „Зебица“ (планирана акумулација) и ППППН коридора државног пута I реда бр. 25 (Ниш - Приштина);
 - Просторним планом јединице локалне самоуправе;
- директног спровођења - издвојене целине од посебне важности на пољу заштите природе, заштите планираних акумулација, заштите непокретних културних добара, осим оних која се спроводе путем урбанистичких планова.

1.1.3.3. Обавезе, услови и смернице из других развојних докумената

Други развојни документи обухватају:

1. Стратегија одрживог развоја општине Куршумлија 2010-2020.,
2. Генерални пројекат снабдевања водом насеља општине Куршумлија,
3. Генерални пројекат сакупљања, одвођења и пречишћавања отпадних вода насеља општине Куршумлија.

1.1.3.3.1. Извод из Стратегије одрживог развоја општине Куршумлија 2010-2020. године

Стратегија одрживог развоја општине Куршумлија 2010-2020. године (у даљем тексту: Стратегија) донета је октобра 2009. године. Израђивачи су стручњаци општине Куршумлија уз помоћ удружења „Стална конференција градова и општина“ и уз покровитељство Европске уније преко програма EXCHANGE2. Поред целог документа на српском језику приређен је и сажетак у електронском облику на енглеском језику.

Стратегија је образована на четири теме (екологија, друштвене делатности, привреда и пољопривреда, туризам) у неколико поглавља: Методологија, Општи подаци, Мониторинг систем индикатори, Пресек стања / тренутна ситуација, Стратешки документ, Акциони план.

Први део Стратегије иописује постојеће стање општине по тематским областима уз наглашавање предности и ограничења за развој (Слика 1.25.). После тога следи део мониторинга везан вредновање података из постојећег стања. Вредновањем је показано да општина Куршумлија заостаје по низу показатеља са просеком Републике Србије. На крају је дат пресек тренутног стања, као закључак претходна два поглавља. Он је уоблићен у SWOT анализу.

Други стратегије је стратешко-оперативни и представљен је таблично, што даје даје велику прегледност (Слика 1.26.). Прво су истакнуте визије за сваку од наведене четири кључне теме, из којих су проистекли стратешки циљеви и приоритетне мере за сваку тему. На дато поглавље наставља се акциони план где се за сваку предвиђену стартешку меру даје назив пројекта за њено спровођење, потом учесници у његовом спровођењу, временски опсег и износ и извор финансирања. На крају су дата упутства за надгледање целог процеса и расподелу одговорности.

Од предвиђених сетова **стратешких мера** најважније су:

1. екологија - мере везане за изградњу канализације, решавање проблема отпада, јачање свести о одрживим изворима енергије и очувању природе;
2. друштвене делатности - подршка осетљивим групама (млади, стари, болесни), обнова и осавремењавање простора за друштвене делатности;
3. привреда и пољопривреда - развој малих и средњих предузећа, подршка пољопривреди;
4. туризам - проширење и богаћење туристичке понуде, развој туризму блиских делатности и инфраструктурно опремање.

1.1.3.3.2. Изводи из осталих развојних докумената за насеља и подручје општине Куршумлија

ГЕНЕРАЛНИ ПРОЈЕКАТ СНАБДЕВАЊА ВОДОМ НАСЕЉА ОПШТИНЕ КУРШУМЛИЈА

Дати документ рађен 2004. и 2005. године од стране предузећа „Водоинжењеринг“ из Београда. Основни циљ документа је да пружи решење снабдевања водом за пиће за целокупно становништво општине, што укључује и проширење и осавремењавање градске водоводне мреже у Куршумлији тако и одређење и изградњу система водовода у сеоским насељима, која не поседују плански уређено водоснабдевање. Пројектни период спровођења дате студије је 25 година, тј. до 2030. године. Документ обухвата две свеске, при чему је друга свеска из 2005. године надоградња и допуна података и решења из прве свеске из 2004. године.

У оквиру техничке документације дато је прво постојеће стање (дугорочне потребе за водом, стање по насељима, постојећа изворишта), потом су анализирани могућности снабдевања водом гледано са и становишта регионалних и са становишта месних могућности. На крају дао закључак у виду предлога техничког решења. Уз текстуални документ постоје и графички прилози.

Техничко решење састоји се у следећим предлозима да на систем водоснабдевања „Селова“ прикључи 29 уместо дотада предвиђених 14 насеља на подручју општине (град Куршумлија и села у непосредном окружењу), за потребе бањских насеља предвиђени су бањски водоводи, док би се за остала (све сеоска) насеља градили сеоски водоводи.

ГЕНЕРАЛНИ ПРОЈЕКАТ САКУПЉАЊА, ОДВОЂЕЊА И ПРЕЧИШЋАВАЊА ОТПАДНИХ ВОДА НАСЕЉА ОПШТИНЕ КУРШУМЛИЈА

Дати документ је урађен 2006. године од стране предузећа „Водоинжењеринг“ из Београда. Основни циљ документа је да пружи решење сакупљања, одвођења и пречишћавања отпадних вода насеља на подручју општине за пројектни период од 25 година, тј. до 2031. године, укључујући одговарајуће мере заштите животне средине.

У оквиру техничке документације дато је прво постојеће стање (загађивачи, стање по насељима), као и опис хидрографске мреже као главног реципијента отпадних вода, потом су представљена два варијантна решења (већа и мања постројења) са анализом сваког да би се на крају дао закључак у виду предлога техничког решења. Уз текстуални документ постоје и графички прилози.

Техничко решење састоји се у следећим предлозима: код већих насеља планира се примена концепта већих постројења, док би се код мањих насеља применио концепт мањих постројења. Код сасвим малих насеља била задржана изградња септичких јама. Укупно је датом студијом добијено збирно решење од укупно 29 система на подручју читаве општине.

1.2. ИЗВОД ИЗ ТЕКТУАЛНОГ ДЕЛА УСВОЈЕНОГ КОНЦЕПТА ПЛАНА

1.2.1. ЗБИРНА ОЦЕНА СТАЊА – SWOT АНАЛИЗА

Табела 1.2. Анализа снага и слабости локалне самоуправе, као и могућности претњи за одржив развој (SWOT анализа)

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> - Саобраћајно-прометни положај општине на важном магистралном правцу међународног значаја Е-80, деоница Ниш - Приштина, - Постојање три бање (Куршумлијска, Пролом, Луковска) и споменика природе и природног феномена „Ђавоља Варош“, - Изваредни природни услови (шуме, воде, рудна налазишта, геотермалне и минералне воде, биљни и животињски свет), - Могућности за примену одрживих извора енергије (мале ХЕ, сунчани колектори), - Богата културна и историјска заоставштина, посебно из средњовековног раздобља (манастири из доба Немањића, 12. век, Св. Николе и Св. Богородице), - Здрава средина, без великих загађивача - Град Куршумлија са својим ресурсима (људски, привредни, просторни, јавне службе), као узданица будућег развоја, - Велике могућности за развој „здраве“ и еко-пољопривреде, - Развијеност шумарства, ловопривреде и обраде дрвета и њихова преознатљивост као важних по будући развој, 	<ul style="list-style-type: none"> - Неискоришћеност бројних природних погодности (шума, могућности лова и риболова, развоја еко-туризма и сл.), - Веома неповољна демографска слика општине, посебно у сеоском делу, - Слаба саобраћајна повезаност унутар општине са изразитом централношћу у граду Куршумлији (непостојање попречних веза у општини), - Замирање великог броја села и целих делова општине, посебно уз административну линију са Косовом, - Незавидно стање локалних финансија, - Слаба привредна активност и замирање старих грана привреде, - Недостатак планске документације, - Слаба инфраструктурна опремљеност већег дела општине, чак и важнијих села, - Непостојање статешког виђења развоја туризма, - Постојећи обрасци насељавања у виду разбијених села без центара, - Бањска подручја нису законски одређена, - Слаба проширена туристичка понуда у области културе и услуга, - Просторна неуређеност бања кроз присуство непрописне градње, одсуство инфраструктуре и слабе опремљености изван простора хотела,

<ul style="list-style-type: none"> - Значајне могућности за развој нових видова туризма (сеоски, еко-, зимски, ловни, омладински, викенд-) и стварање заокружене туристичке понуде - Ниске цене производа и услуга, - Иницијативе на подручју општине (стварање културних догађања, повољне привредне атмосфере). 	<ul style="list-style-type: none"> - Средњовековна културна заоставштина није на прави начин укључена у туристичку понуду, - Неповољна образовна и кадровска структура на нивоу општине и града, - Еколошка свест на нисом ниво и, опште узев, значајна загађеност општине спрам постојећих активности.
<p>МОГУЋНОСТИ</p>	<p>ПРЕТЊЕ</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Препознатљивост општине на нивоу Републике, посебно туристичких одредишта, - Подршка вишег нивоа (надлежна министарства и државне установе, невладине организације, иностране организације за подршку и помоћ), - Препознатост бања и бањског туризма као важног по развој и промоцију Србије, - Постојање програма сарадње и подршке општинама јужне Србије од стране државе, - Укљученост бања и локалитета „Ђавоље Вароши“ у мере развоја Републике и регије у одговарајућим плановима и стратегијама, - Значајне могућности унапређења сарадње са околним општинама, - У плановима вишег реда државни пут Ниш-Приштина планиран за унапређење, као окосница развоја датог дела Србије. 	<ul style="list-style-type: none"> - Положај општине у јужној Србији, као најнеразвијенијем и најслабије насељеном делу Републике, - Периферан положај општине у односу на данашње токове и правце развоја у Републици, - Зависност будућег развоја општине од вишег нивоа (држава, регија, међународни фондови), - Слаба повезаност и сарадња општине са суседним општинама на југу, западу и истоку, - Дуга административна линија са Косовом, - Нестабилно политичко стање у окружењу, - Слабе могућности за привлачење школоване и обучене радне снаге из окружења, као услова бржег и квалитетнијег развоја у будућности.

1.2.2. ВИЗИЈА И ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

ВИЗИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА - По завршетку дугорочног планског периода, општина Куршумлија је општина која је достигла:

- афирмацију компаративних предности у односу на регион и републику у домену развоја туризма, еко-пољопривреде, производње одрживе енергије и очувања и унапређења животне средине, као и економски и еколошки одрживог очувања ресурса;
- функционалну интегрисаност у окружење, са успостављеним функционалим везама у региону и шире, уз саобраћајну и инфраструктурну опремљеност која представља одршку и предуслов просторне интегрисаности;
- стабилну платформу за демографски развој стварањем услова за економски раст и повећање и диверзификацију запоселности.

ОПШТИ ЦИЉЕВИ Просторног плана јединице локалне самоуправе Куршумлија су:

- Стварање веће атрактивности простора и насеља за живот и привредну активност;
- Повећање функционалне и развојне ефикасности подстицајем развоја пољопривреде, туризма и производње обновљиве енергије као основних ослонаца развоја,
- Стварање услова за оптимално, усклађено, рационално коришћење природних ресурса на основама одрживог развоја уз минимизирање конфликта у простору,
- Смањење просторних ограничења за развој мреже инфраструктуре и јавних служби;
- Заштита и унапређење стања животне средине, са нагласком на подручјима од посебног интереса - подручја посебних природних и културних вредности,
- Обезбеђење услова за уређење и изградњу простора и насеља;

- Интензивирање економског развоја стварањем јасних и економски повољних услова за привређивање и стварање добити.

ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ Просторног плана јединице локалне самоуправе Куршумлија су:

- Оптимално активирање и стимулисање недовољно развијених подручја, у циљу смањења разлика између појединих области општине.
- Унапређење квалитета живљења и задовољења потреба становника подизањем нивоа опремљености насеља.
- Подстицање функционалне трансформације сеоских насеља довољне демографске величине уз јачање делатности терцијарног сектора, ради пружања услуга становништву и њиховог запошљавања;
- Уравнотежење експлоатације са заштитом природних ресурса, социјалног и демографског потенцијала, уз контролисање непланске изградње и заузимања квалитетног пољопривредног земљишта.
- Интензивније учешће локалног становништва у креирању политике развоја и дефинисању мера спровођења.
- Подстицање пословног и технолошког развоја општине.
- Омогућавање ефикасног и рационалног саобраћајног повезивања унутар општине и са атрактивним општинама и регионима за општину, као и осталим областима Републике.
- Формирање привредних зона и њихово инфраструктурно опремање, са акцентом на даљем развоју еко пољопривреде.
- Обезбеђивање услова за комплементарност развоја пољопривреде и других делатности сеоског становништва како би се успорио процес депопулације села.
- Стварање услова за очување и валоризацију природне и културно-историјске баштине и амбијенталних целина.
- Дефинисање коридора за објекте и мреже од јавног интереса.
- Комплементаран развој туризма, услуга, угоститељства и културе.

1.2.3. КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

Општа концепција просторног развоја општине Куршумлија заснована на следећим **КЉУЧНИМ АСПЕКТИМА** развоја општине:

1. Коришћење природног богатства општине у циљу развоја привреде – прерада дрвета, коришћење термалних вода, коришћење обновљивих извора енергије,
2. Развој путне инфраструктуре,
3. Развој шумарства,
4. Развој туризма, и комплементарних активности: рекреације, спорта и др,
5. Заштита природног и културног наслеђа,
6. Развој пољопривреде и производње здраве хране и
7. Развој терцијарних делатности (услуга, трговине, угоститељства и др.) и јавних служби у циљу стварања/јачања средишта окупљања,

У просторном смислу, ослонац развоја је у насељима више позиције у хијерархији насеља и појасу дуж главног саобраћајног коридора на правцу Ниш-Приштина, односно дуж правца Куршумлија-Копаник (Брус).

Повољном концентрацијом и равномерном дисперзијом урбаних функција у овим насељима обезбедиће се шанса за опстанак секундарних и примарних насеља на територији општине, која ће, упућеношћу на ове општинске мини центре и колективном опслуженошћу малих насеља добити своју развојну шансу.

Јачањем понуде урбаних/економских активности дуж осовина – праваца развоја створиће се шанса за бољу запосленост и опслуженост становништва општине (стварањем нових радних и комерцијалних зона), а такође и остварити услови за стварање мреже туристичких коридора и пунктова и комплементарних сервиса.

Да би се компаративне предности општине искористиле на најбољи могући начин, потребно је да се обезбеди оптимална саобраћајна повезаност и приступачност насеља општине. Највиши ниво услуге опслуживања подручја

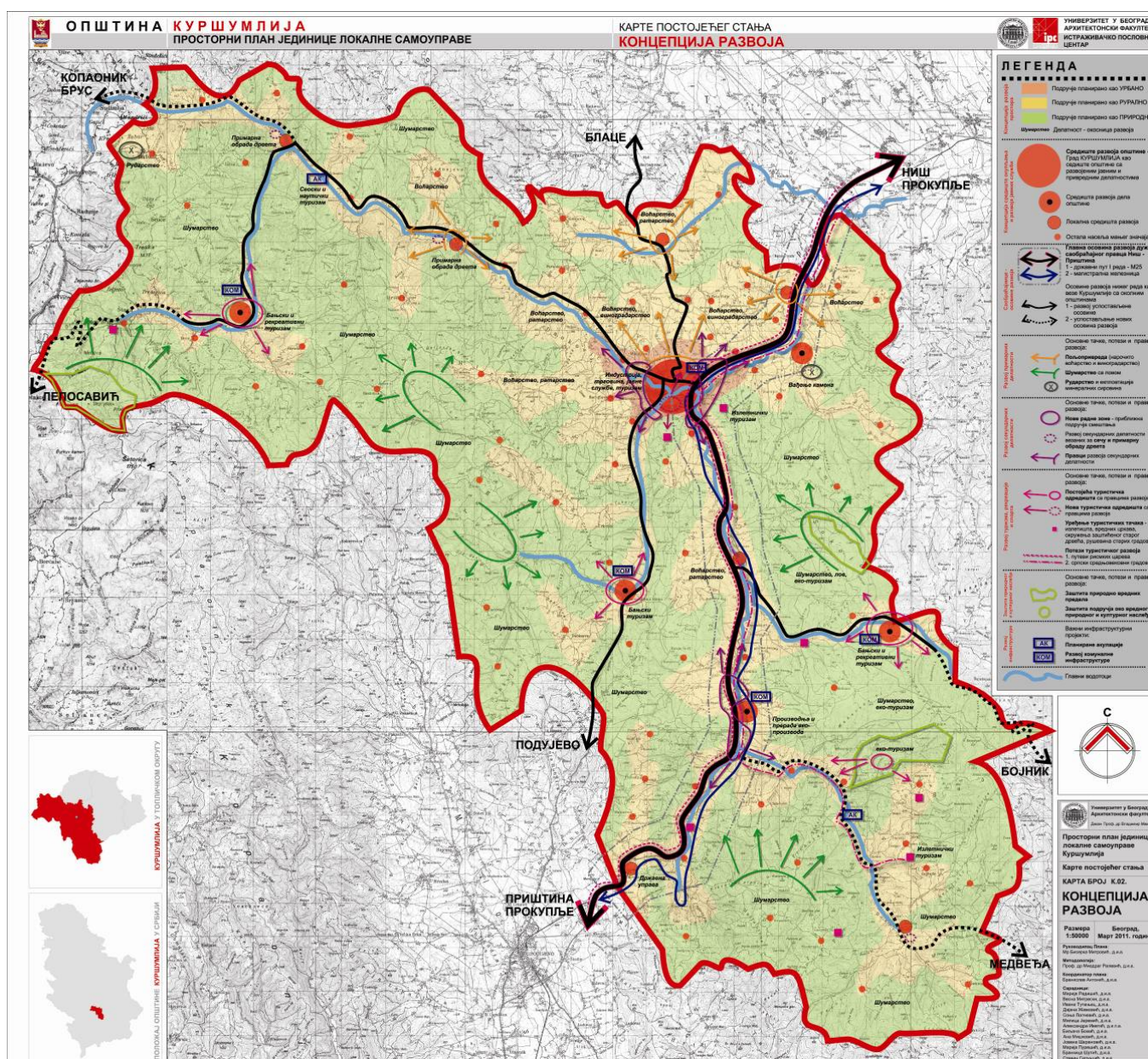

општине постиже се стварањем мреже радијалних и лонгитудиналних праваца, формирањем целовите примарне путне мреже државних и општинских путева.

Поред наведеног, неопходна је изградња мрежа комуналне инфраструктуре као претпоставке развоја свих наведених сектора - ослонаца развоја.

Развој појединих сектора огледао би се у специфичним облицима као што су:

- **Туризам:** еко- и етно- туризам, агро- туризам, ловни, културни, излетнички туризам;
- **Пољопривреда:** производња здраве хране,
- **Природни ресурси / производња:** минералне и термоминералне воде, контролисана експлоатација шума уз развој компатибилних видова производње ; производња одрживе енергије.
- **Јавне службе:** развој специфичних видова јавних служби.

Слика 1.2. Концепција развоја општине Куршумлија